

B A J A

vegyes tartalmu hetilap.

Megjelen minden vasárnap.

Előfizetési árak:

Égész évre 5 frt — kr.
Fél " 2 frt 50 kr.
Negyed " 1 frt 25 kr.
Tanítóknak egy évre 3 frt — kr.

Hirdetések

a legutányosabban számítanak.

Szerkesztőség

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők:
baja! állami tanítóképződeben.

Az előfizetési pénzek és hirdetési díjak Nány Lajos könyvnyomdájába küldendők.

Előfizetési felhívás a

„BAJA” című vegyes tartalmu hetilapra.

Előfizetési feltételek:

negyed évre 1 frt 25 kr
fél " 2 " 50 "
égész " 5 " — "

Vidéki előfizetéseket legelőszörben postautalvánnyal eszközölhetők.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását és anyagi támogatását kéri honfiai üdvözléssel.

a „BAJA” kiadója.

Felhívás

a hazai közönséghez.

A magyar általános ipar-egylet megalakult.

Céljai és feladatai s az erre szánt eszközök felől az alapszabályokban foglaltakon kívül most is csak újra ismételtük azt, a mivel nehány buzgó tagtársunk az egylet alapítóhoz fordult.

Az országsteret megindult gazdasági és iparos mozgalmak elég érthetően hirdetik, hogy a haza anyagi érdekeiben tevékenységre kell serkenünk.

Mindnyájan érezzük az ország közgazdaságának létező hiányokat. Elerőtlenedni látjuk mezőgazdaságunkat, elosenneveszni iparunkat a külföldi verseny, — pangani kereskedelmünket — a kettőnek gyöngyöskéje folytán. Így nem fejlődhetik egészséges forgalom, viruló közlekedés s mindannyian baját érezi az ország, a társadalom, a nemzet.

E bajokat rögtön orvosolni alig lehet ugyan, de a mindenha legerőteljesebben bizonyult önségelyt íis is kétségkívül a leghatalmasabb eszköz leendő, hogy a jelenlegi állapotot változassunk.

Szándékunk e cél elérése végett a korunkban leghatározottabban eszközöz fordulni s a társulás terére lépve, mindezekelőtt a létező iparnak fejlesztésére, a hiányzóknak teremtésére, ez által a termelés és kereskedés emelésére hami és így hazánk jólétének előmozdítására törekedni.

Ma már nem szorul magyarázatra, hogy a gazda és az iparos, a kereskedő és a tőzser jól felfogott érdekei azonosak. Mindnyája csak prosperáló társadalomban szerezhet maga is jólétet, saját vagyonosodásával öregbítvén az ország gazdagodását is.

De mert a mezőgazdaság is csak fejlett s bőven termelő ipar mellett juthat tökéletesedésre; mert csak erőteljes ipar és mezőgazdaság mellett virulhat és fejlődhetik egészséges kereskedés; azért kell tevékenységünk főirányát első sorban az ipar felvirágoztatásában keresnünk.

Közegyet teremtettünk tehát, társulás útján, az ország összes értelmiségének,

a haza összes anyagi és szellemi erőinek. Ezen osztályok egyesítése a hazai ipart tűzvén ki czigül, azt olykép óhajja művelni, hogy törekvéseiben az iparoson kívül a gazda, a kereskedőn kívül a haza jólétéért buzgó tisztviselő, mellette a született főúr s az értelmes munkás egyaránt részt vehessen s valamennyinek egy cél felé, egy irányban való törekvőkölése végeredményül a hazai jólét gyarapodását biztosítsa.

E cél a magyar általános ipar-egyletnek Budapesten való létesítése által véltük elérhetni, mint a hogy csakugyan a főváros és vidék hivatott köréinek rokonszenvével és támogatásával találkozottunk.

Az egylet, mint ilyen, első sorban a hazai ipart s az iparosok érdekeit törekszik előmozdítani; elökészíti az iparral rokon termelő ágak összhangzó működését; megismerteti a nagy közönséggel iparunk termelőképességét és a hazai iparosok kiváló termékeit, ez által felkeltvén iránta a rokonszenvet és bizalmat; törekszik az iparos osztály értelmiségének emelésére hami oktatás, az izlés nemesítése és más haladottabb országok ipartermelésének megismertetésére által; mindinkább felkeltvén iparukodik a munkás osztálynak buzgóságát és fokozott ügyesség utáni törekvését, mit nyilvános elismerés s ez osztályok különleges érdekeinek ápolása s előmozdítása útján fog elérni; szóval a rendelkezésére álló összes eszközökkel oda működik, hogy terjedt, lehetőleg sokoldalú és tökéletes iparnak szélességére a nemzet valamennyi rétegeiben felkeltvén, elméletileg és gyakorlatilag képzett férfiak önzetlen együvéiműködése által a hazai ipar tökéletesebbé, s hogy így anyagi és közgazdasági helyzetünk javítása felé komoly és elhatározott lépésekkel közeledhessünk.

A jelzett feladatok nagysága már eleve is kizárja annak lehetőségét, hogy nemzetünk bármely osztálya kivonhassa magát e tevékenység alól.

Nem is akarjuk mi szétforgácsolni az erőt, melyek hasonló célokra már egyesültek. Sőt ellenkezőleg, minden társuláshoz, minden használatos erőt körünkbe akarunk gyűjteni.

Ma, midőn az ipari haladás — mint láttuk — határozott befolyással van a gazda és földműves tevékenységére, míg viszont a nyerstermelés mikénti sikerülése visszahat számos iparnak még fele állhatására is; midőn az ország iparos viszonyainak mikénti fejlődése által közvetlenebbül van érdekei annak kereskedelme és forgalma; — midőn az ipar többé ki sem vonhatja magát a művészet nemesítő hatása alól, ez pedig csakis az ipar segítége mellett tehethi alkotásai nagy részét közkincsé is: —

ma többé nem lehet szó külön érdekek ápolásáról, avagy a már-már eltemetett kaszt-szellem ujja ébresztéséről.

Midnyájuink egyesült erejére van szüksége ez országnak, hogy haladással. Kell, hogy vállalva álljanak együvé mindazok, kiknek a haza jóléte szívükön fekszik, hogy hártítsák el az országnunkat fenyegető legnagyobb veszélyt, mely az egyre erősülő külföldi versenyvel szemben akkor érne, ha télen nézői maradtunk a szomszéd államok szellemi s anyagi fejlődésének, elfelejtve, hogy megállapodás és visszaesés, gazdasági tekintetben, egyértelműek.

De ez nem fog megtörténni, mert polgártársaink megértették a kor intó szavát.

Tagjaink gyűltek s a magyar általános ipar-egylet oly társaságban tartható meg alakuló gyűlését, melyre bármely ország bármely egylete bűszke lehetett volna, s a melyben a legkiválóbb társadalmi osztályok színe java volt képviselve.

De mindaddig csak képviselve vannak kisebb-nagyobb mértékben ez osztályok, nem tömegesen vannak még az egyletben, melynek céljait oly melegen karolta a hazai közönség.

Pedig nem azért tűntünk oly nagy célokat zászlónkra, nem azért alakultunk meg, hogy társulati esendületet élve, teendőink költségfedezetére a kormány segélyéhez vagy a főváros nagylelkűségéhez forduljunk.

Midőn a létező hazai ipar felvirágoztatását és fejlesztését a hiányzóknak meghonosítását tűztük ki az egylet céljaink, midőn az ország közgazdasági érdekeit karöltve a mezőgazdasággal és kereskedéssel, támogatva a tudomány és művészet által, akarjuk érvényesíteni, azért mertük mindent az önségely alapján valósíthatóknak odaállítani, mert összes hazai közönségünk támogatására számítottunk.

Most is hozzája fordulunk.*)

Egyletünknek a tagok ezreivel kell rendelkezni; az ország anyagi jólétéért buzgó minden hazafinak benne kell lenni, sorakozni kell a zászló körül, melyre Magyarország vagyonosodása van kírva, s akkor ki is fogjuk azt küzdeni s vele az erőt és hatalmat!

A magyar általános ipar-egylet nevében:

Szlávy József,

elnök.

Ipolyi Arnold,

alelnök.

Báró Kochmeister Frigyes

alelnök.

Keleti Károly,

igazgató.

* Jövő számunkban közleljük az egylet alapszabályait.

A fillokszéra rövid története.

A fillokszéra a szőlőnek sajátlagos elődjéje, mely kizárólagosan csak a szőlő gyökereén él, más növény gyökereére át nem megyen.

Eredeti hazája Amerika, honnan az úgynevezett Izabella, nagylevelű, kékszemű szőlővel hozott Európába, különösen Franciaországba.

Több mint egy évtizede annak, hogy a világ on környezetén a szőlőbirtokosok ijedezve tapasztalták, hogy tábiáikban sárga foltok keletkeznek, körkötakban folyton terjeszkednek, mindaddig, a míg az egész szőlő eliepit. A tőkék egymásután alig újjnyi hosszúsága vesszőt kezdtek hajtani, ezek elárgultak, természet többé nem adtak s elvégre is a tőkék elszáradva, tölelétesen kivesztek.

Hova tovább, mind több és több pontról keltek világgá hasonló rémbrek, s könnyen érthető, hogy a francia borászat világraszóló fontosságánál fogva, általános lett a rémült a szőlőbirtokosoknál, a szakfőúrknál pedig általános lett az érdeklődés a baj okának kitudása iránt.

Találgattak sokat, míg végre Planchon tanár reájott, hogy a baj egy apró, tojássárga, gyökérfütfülfő ered, mely ropant tömögben lepi el a szőlő gyökereit, finom szőjőjét belénti a gyökerekbe s kiszívja az étető nedvet, a mely nélkül a szőlő nem élhet meg; sőt több, szúrásával azt is okozza, kivált a legfinomabb, tehát az úgynevezett hajsziálgöyökereken, hogy azok eltorzulnak, feldagadnak, oyanformán mint tőnad a tölgy levelén a gubacs, s ez eltorulás következtében képtelennékk lesznek nedvek felvételére, tehát a gyökérfütfő eltávozása után sem tapálhatják többé a szőlőt.

Legott a szakembereknek két tábora szállott a sikra: azoké a vizsgálóké, a kik az állat életmódját figyelték és azoké, a kik az életmód fölismérese után irtó eszközözről, mentésről kezdtek gondolkozni.

Az életmód figyelőli fíradhatatlan törekvéssel kísűtöttek, hogy ez az állat egy szaporodik mint a levéltevek s egy tavaszi nőstény után nyolcz, tíz nemzedék során öszig ezermilliónyi nemzedék támad, mely a természet rendes korlátozó eszközeitől független, a mint azt fennebb kimutattuk.

A másik tábor ezer módot ajánlott, elvégre a teljes irtást s a földnek a rendkívül illó mérges és könnyen robbanó szénéneggel való mérgezését. Amde mindennek daczára, kikötvé a legelsőszabott tevékenységgel, Franciaország óriási segédközöcsével — a baj folyton terjedett, vidék vidék után pusztult s a francia bortermelés felélyire: nyolczvan millió hektóterőről negyven millióra süvedett!

Természet, hogy a Franciaország felől folytatott szőlőkereskedés ropant énkéségénél fogva, a felelem, a gond megszállotta Európa összes borvidékeit s mindentől rendszabályokról kezdtek gondoskodni. A törvényhozó testületek törvényeket alkotnak, a melyek a szőlőfoglalmat megszorították; öszszültek nemzetközi kongresszusok, melyek általános rendszabályokról gondoskodtak;

minden valamire való gazdasági egyesület tanaökösi kezdett.

Az eddigiek már későn történtek! A baj a kereskedés által el volt terjesztve és évről évre mind több és több helyről hangzott fel a vesziáltás.

Franciaország hiába írta ki fél-millióra rugó díjat egy biztosan írt szere-nyre vagy eljárásra. Nem akadt. S csakhamar három jelszó végződött a föltszínre; ez:

Meg kell élnünk a fillokszéra mellett is.

Kiki úgy védekeznek, a mint tud. A kereskedés és egyáltalában a fogalom beszűntetése, hogy a baj terjedése legalább lassítsassék.

Ez utóbbi jelszó arra való is volt, hogy a tudományt ne jyerjen vizsgálataira, a hatóság pedig kell rendszerá-lyok megbeszélésére és életeléletésére.

Mint hogy kitűnt, hogy az amerikai szőlőtők, noha a fillokszéra belei is, nem, vagy kevésbé szenvednek, ezekkel történtek kísérletek; de minthogy a szőlőtők termése távolról sem közelített meg az európai nemek fajok minőségét, tehát azt, a mi e fajok borát oly becsessé teszi, kísérletek történtek az amerikai gyökerekre való ottással. Mindent összehozgálva, ma is csak a tapasztalati útra vagyunk utalva: ma is, a midőn Panosaváról már évekket ezeltől, az Ermellekről csak az imént, úgy Kassáról, a Hegyéljáról, Zalából hangzik a vesziáltás, rémit az enyészet!!

Miképpen okozza a fillokszéra a bajt?

A fillokszéra legugyobb, szaporító alakja, úgy a mint a gyökereken tartózkodik, alig körümfekentényi hosszúságu, majdnem tojásalaku, tojássárga színű kis állat, hat lábával, két bujasszal, szípoka cörrel, melyben szűrőszerték jelennek, melyek oly finomak, hogy egy finom emberi hajszál vastagságának alig hatvanad-részt teszik.

E finom szertéket beszűrja a gyökér finom szövésűbe, a melyekkel a gyökér a nedveket fölviszja s így a nedvek innárr nem a tökébe, hanem a fillokszéra szípókáján az az állat gyomrába ömlenek, azonfelül a gyökér megdagad és képtelenné válik a tápláló nedvek fölviszására. Így a töké természetesen sorvadozni kezd.

Ezer és ezer állat lopvány így a szőlőtők életét nedvét, és gátolván a gyökér működését, a sorvadás jelei a légepebb több az harmadik, legtöbbször már a második évben is külsőleg láthatóttá lesznek: a vesszők gyengék, a

levelek kicsinyek s már nyár derekán, sőt még emelő is korábban a külső szél-ről sárgulni kezdenek.

A levelek sárgulása nem olyan mint a rendes, őszi sárgulás, mely mindig barúdába jétszik, hanem oly ríktó sárga, mint az ércet bableveleké.

Ha a tökéik ilyenmő sárgulása be-következik s az adott táblában egy pont körül körben terjed, tehát kerek foltot képez, bizonyosan a fillokszerától ered.

A bajnak körben való terjedése az állat életmódjából folyik.

Az első megszállott tökének százezer-re szaporodik fel az állat, megöli a tökét s elvégre kifogy a táplálékja. Az egyes szőlőtöknek és soroknak egymás-tól való csekély távolsága, ugy hozza magával, hogy a sor tökéinek, ugy a szomszédos sorok tökéinek gyökerei is elörik egymást, néhol épen összeszővődnek. Azonfelül a kapált, laza föld likacsia nyílt utat képeznek a parányi állat számára s így ez egész kényelemmel át-vándorol a föld alatt, szomszéd tökéiről szomszéd tökére, szomszéd sorról szomszéd sorra, jobbról balról, felülről aló-lról mindig a legközelebbire; természetes azután az, hogy kerek folt támad.

Epen úgy mint az erdő hernyója a szabadban ágról ágra s a szomszédos fák összeszővődő ágain végig, fáról fára terjeszkedik, a meddig az erdő tart, úgy terjeszkedik a fillokszéra a föld alatt gyökérről gyökérre, a meddig a szőlőtöl-tetvény csak tart.

És a midőn az utolsó nemzedék, a mint ezt a róza levéltétvértől elmondottk, a fillokszeráról képbén is kimutattuk, a felszínre végődik, szárnyra kel: szét-hordja a bajt, mert ez a röpülő alak lerakja a petét itt is, ott is a szőlőtők föléletti részére is, leginkább a sima vesszőre s így mindenütt új központok létesít a végzetes új körültojt megalkotására.

A fillokszéra keresése és felszínre-kerése.

A fillokszéra-bajnál, mint minden bajnál, az a fő, hogy: minél korábban vesszünk észre, annál könnyebb és biztosabb a segítség is.

Mert, mint minden baj, ugy ez is kezdetben csekély.

E szerint mindenki, a kinek oly szőlője van, a mely bárhonnan s bárkitől a hatvanas évek derekától fogva maig, akkor is veszték, akár gyökere-zer elülettek, gyanakvó szemmel nézze telepét.

TÁRCZA.

Akkor és most.

Akkor egygült utlünk, nyíló virág között, Kiváncsi szemmel a lombostor fölött; Epeő madárzó hangzott a lomb alól Ugy, mint az oromtól repeső sziv dalol.

Kis, mint remegre az enyémbe pihent, Lázás ajkán kéjt: zómra mondon jent; — Szivem veresőtől alig hallám a szót És nekem az mégis új életet adott.

Most letarolt a rét, elhullt a fa lombja, S ágait a vihar egyre tépi, rontja; — Zizegre, zörögve száll a száraz levél — Messze, más vidéken szál a dalos zenér.

Szivem is kietlen, elfeledte a lányt, Multam szép emléke, fáj tudatára vált; S mint a tél vihar őrzi a leveleket, Ugy időző engem is a mult s emlékezet.

Geresely Loránd.

Elmélkedés a boldogságról.

Milyen szép az, ifjúnk ienni, hevűni minden szép és magasztosát, feladni a lét véges voltát s nem kutatva az elfeledett jó-vót, nem gyászolva a fájó emlékekkel tell-múltat, egyedül a kéjes jelennek éni. Hinek a tisztá szerelében, barátságban, melyek mind-mit kép-sek pótolni a fódón. Reményün-

Minden, a rendes idő előtt sárguló töké irgalom s kegyelem nélkül ugy ásandó ki, hogy gyökere mentől telje-sebben kerüljön napfényre.

Egy futó pillantás is elég arra, hogy meggyőződjünk, vajjon a hajszál-gyökerek épek-e, vagy nem?

Hogya épek, akkor szép barnák, egyenesen száznavastagságuk; ha fil-lokszerások, akkor tyukoltiszár vastag-ságra dagáltak, világos zöldesfehérek, olyanok, mint a pinözben induló zöld-ség hajtásai.

Ilyen dagadt hajszálgyökereket kö-zönseges, öt-hatszorosan nagyított üveggel meglegtünk, redesen tettük taláunkra; ha nem találunk, akkor a gyökér többi részeit kell szemügyre vennünk.

Ezeket szorgosan arra kell ügyel-nünk: vajjon nem látszik-e rajtuk tojás-sárga, vagy rozsdaszínű, egyes vagy fészkés pettyeges? Minthogy a gyö-kér szépen barna, a világosabb tojássárga vagy rozsdaszínű pettyeske, még az egyes is, könnyen vehető észre. Ekkor ezt nézzük meg a nagyító üvegen ke-resztül s ha így tetuálunk őit, akkor el kell járnunk a dologban úgy, a mint azt a következő fejezet javasolja. Nyá-ron a fillokszéra a földülfülethez közel fekvő gyökereken, tehát magasabban tar-tózkodik; téire a legmelyebbre száll alá.

De, hogy mind az, a mi a jelen fejezetben mondatott, az olvasóval a szemléltető módszer szerint is közölve legyen, nézze meg a fűzethez kötött táblát, a melyen ott van:

1. Az ép gyökér és hajszálgyökér, természetesen nagyságban;
2. A fillokszerás gyökér, kissé nagyítva;
3. A fillokszéra képe a nagyító alatt, még pedig felülről tojásával együtt;
4. Oldalról a szűrő szertékek.

E mellett figyelni kell még a kö-vetkező két dologra:

1. Hogyha már a sárguló tökét kiástatuk — körülbelül június, vagy júliusban — ugy akkor is, hogya hajszálgyökerei még nincsenek földadaga, végig kell futnunk rajta, mert meg ör-ténik, hogy a fillokszéra még csak az erősebb részekben fészkelődött be; — tehát a tojás, vagy rozdszáruga pettyek-re kell figyelniünk.

2. Hogyha nincsen nagyított, nem képzeltetők magyar földön oly bortermő vidék, melynek orvosa, gyógyszerése nincsen s nem képzeltetők orvos vagy gyógyszerész, a ki valami szerény na-gyítóval ne bírjon. Tessék a gyökereit

olyanhoz vinni s nines eset réá, hogy a közjó érdekében fekvő csekély szolgál-atot megtagadjá.

(Vége következik)

Különfelek.

Rudolf trónörökös eljegyezte Stefania belga királyi hercegnőt. Erről a miniszterelnökhöz a következő tóvrat érkezett a kabineti iróddól, melyet a miniszterelnök a szabadlevő párt értekezletén felolvasott:

„Legfelsőbb meghagyás következtében sietek közölni Nagyméltóságoddal, hogy Rudolf cs. és kir. koronaherceg Ö fénységének eljegyzés-e Stefania királyi hercegnővel ma Bt üszelben megtörtént.”

Az értekezlet e körülményt lelkes élénzessel fogadta. Stefania hercegnő II. Lipót belga király és Mária a belga királyné második leánya. A leg-idősbik Luiza a hercegnő 1876 jób-óta Koburg Fülöp hg. honvédsereg-neje. Stefania hercegnő a dicső Józ-sef nádornak unokája és József főherceg honvédfőparancsnoknak unokahaga, 16 esztendő, 1864 május 21-kén született. Rudolf trónörökös (szül. 1858. aug. 21-én.) 22 éves. E hír örömmel ültöti a magyar korona la-kosainak szíveit, annál is inkább, mert nem csak, hogy a belga királyi család egyike legalkotmányosabbaknak, hanem mert József nádor unokája, a leendő magyar királyné, magyar anya leánya, ki mint Mária királyné szintén fo-lyékonyan beszél magyarul és elszere-ttel foglalkozik a magyar irodalom termékeivel.

— It a l a l o z á s. Oldh László, katymári jegyző ur kedves leánya Bo-rbála a tolyó hó 17-én életének 17-ik évében, hosszas betegedés után job-bólre szerendűt. Áldás és béke ham-váira!

— A helybeli műkedvelő-társulat által máj vasárnap Nagy Mi-hályné színtársulata javára tartott elő-adás, anyagilag nem a legjobban sikerült. Az ugyanazon műkedvelő társulat által másodízben előadott darab „Nők az Alkotmányban“ — a Közreműködők jó játéka következtében mindvégig der-ültségben tartá a közönséget.

kiinte multunkra be kell ismerüi gyöng-e-ségünket, mert meghajoltunk a csábítás előtt.

Jó, hogy az emberek közül olyan ke-vesen vizsgálják szívüket, olyan kevesen gondolkoznak arról, mi után vágytak és mit értek el; mert sok esnek kétségbe, hisz a boldogság, a mi után mindnyáján e-pedünk, csak képzelt gyönyör, családós, mint a deiláb által festett liget.

Hol, merre van a boldogság, s az ember, ki elég búszka kiejten ajkain e szókat „bol-dog vagyok“? Hisz egyetlen képzelt, avagy valódi baj, mely az embert éni, képes az élet megvetésére indítani; de hol van, a kit a föld, összes javai valóban boldogság tudnának tenni s melegelede a mivel bír, vagy, reménye ne volna?

A szereltem nem üdvözít, de kiánt, örö-kös gyötrelmet szerez; oltihatlan tűz ég szí-vünkben, mely még akkor is ég, ha viszo-noztatuk, mert a feltétts fektés arca mindég ott ólakodik hátunk megett, emlékeztetve családásra, melynek gondolata is képes szo-rongásba hozni szívünket. A barátság csak gyengeségünk szőlöttje; nines erők egyedül elviselni a terhet, a léjaldalmakat, mi az élet lépten-nyomon ránk akaszt, megosztjuk, hogy enszivünkre keveebb maradjon. Érdek a kapcsa mindennek, melytől az emberi ér-zelmek egyike sem ment.

Az élet céljának a boldogságot tart-juk, keresve azt mindenkor és mindenhol;

ket, vágyainkat összpontosítani egy lényben, kihez csak térdet hajtva közelíthetünk; lesni ajkairól minden hangot; Grizni drága erek-lyéket mind azt, mit rózsás ujai megérin-tették s tagadva az önzés lényel szívünkben, mely csak a hitvány lelkek szentes gyermeke: keresni a boldogságot.

Ámalkinon dicsőísnnyel környezve látni kedvesünket, a mint rózsabereken andalog, hol a virágok egymásra hajolva, örökké tartó, oltihatlan szerelemmel beseznek, a madarak a szerelem dicsőenék zengik, még a patak is kedvesüknél cseveg és himni a boldogság létét.

Vagy a reménnyel táplálva szívünket, a jövőben keresni, mit a jelen nem ad; hinni, reméni boldogító, de csak pillanatra, mert a tapasztalások, a keserü vaió romba döntik mind azt, a miben egykor hittünk.

Nincs fájó, mint ábrándjainktól, re-ményeinktől megválva, eltemetni lelkünk legszebb vágyait, behatolva melyen, letar-ka a feledés leplejve, nehogy újra feltá-madjanak s mint lejáró kísérletek előjjenek zavartni nyugalmunkat, ha puha vánkossra hajtuk fejünket, kipihenni a nap áradal-mait, s új erőt gyűjtieni a küzelemre; de ki hinni ezt, midőn csendes estében, ittalszva a balzsomos légtől, megfrissülve az úde szél-ő fuvalmától, félvez a csilagos égre s elme-rengve legváratok épt.

Prdig egész életünk a családósok lán-csolata, hisz már a búcsónál kezdődik, mi-

dőn az édes anya keble helyett, fizetett eseléd emelőn ébredünk eszméltre; s mint gyerme-kek hányzor családunk, hisz akkor még nem tartják bűnnek félrevezetni tudvágyunkat; de e családósok nem fájnak, mert még hi-tünk nines akkor, a mit elrabolhatnánk.

Majd ifjakká leszünk, ismeretlen, új érzelem támad fel keblünkben; néha nem ismerjük ez érzelem nevét, csak varázstát mely eltölti egész keblünket, meggyortja szívünk dobogását, új világot tár szeméink elé. Rózsás szíben látunk mindent, gyönyör-rem telvők perceinket, mert hiszünk, remény-lünk, aztán . . . újra keserőben családunk.

Lassanekit behaguednek a sebek, az idő sötét falytot von a multra s akkor ismét felkél szívkünkben a hit. Csak paránya ez a régi érzelennek, már nem emel fel az égig, de csendes meggyóvást szerez, ug egy ál-nok barát, könnyelmű nő, vagy a gyermek, kiben minden reményünket egyesítettük, fel nem tépi a régi sebeket, felzavarta nyugal-muktól a keserü érzelmek egész tengerét. És ez így tart soká, nagyon soká, míg a su-lyos goronyók nem hullanak koporsónkra.

Legfájóbb mégis az, mikor ömönagunkra esődnök, ha nagy tettekre érzék hivatja lelkünket, fenyes jövőben bízunk, nemese-n akartunk éni s egyszerre megtörnek szá-rnyaink, melyek fel a magasba vitték, érzé-nyünk kénytelenek, hogy törpék vázunk, mint a többi köznapí emberek, s visszate-

— **Rautmann Frigyes** könyvkiadótól a következő sorokat vettük. Tekintetes szerkesztőség! Nem mulasztanok el egy közérdekű s pártatlan botrányra tényre felhívni a Tekintetes Szerkesztőség figyelmét, kérve, hogy a tényt becses lapjában lelejtse. Az eset a következő: A napokban egy született magyar úgynököt felkaldítottam Bécsbe, hogy magyar kiadványaimra, különösen az „Ország-Világ”-ra az ottani első magyar családok körében előfizetést vegyen fel. Emberek Bécsbe érkezve első dolga volt, mint ezt a törvény megkívánja, engedélytérnyomatni a rendőri hatósághoz. De minő hátrattal kapta vissza folyamodványát.

A hátrattal így hangzott: „Az engedély meg nem adható 1) mert magyar kiadványokról van szó; 2) mert van elég osztrák kiadó, kiket az osztrák hatóságoknak támogatni kell s így külföldioknak hasonló engedélyt, semmi körülmény közt nem adható.” Így állunk hát ebben a dicsőséges Gesamtmonarchiában, és az a boldog dualismus?

Közudomás az, hogy mennyire elárasztják hazánkat évtizedek óta az osztrák kiadók és könyvtárosok mindenféle külföldi nyomtatványokkal, leginkább ercoltsrontó rablóregényekkel anélkül, hogy úgynökeik valami népszerűre találjanak a magyar helyhatóságok részéről, avagy csak egy filler kereseti stb. addó fizetésre lennének kénszerítve. Rajunk tehát, a sor, hogy ez állapotnak véget vessünk s ez okból appellálók az összes illetékes rendőri hatóságokra, fogassák be és tolonaztassák el a hazánban nyilván törvénytelenül szortebárgoló osztrák kolportörhadat. Kérem a Jóság Szerkesztőséget, sziveskedjék a fegas fellogassák becses lapjában érlely kifejezést adni. Budapest, 1880. márczius 12-én. Kiténő tisztellel R a u t m a n n F r i g y e s, könyvkiadó.

— **A szabadkai keresek** és iparbank f. hó 6-án eliben kimondotta, hogy zálogházat alapít. A módot alkészítette egy szűkebb albizottsága bizatott. Jelentését már azért is szemeltartjuk, mert városunkra is réferéne egy oly kisegítő intézet; továbbá mert reméljük, hogy a szomszédok sikere nálunk is bódítani fog.

— **Egy szántóval** embert megfogadott egy házaspár, hogy vigye el őket Bajára. Csakugyan b a j á r a vitte el őket; mert utközben megkínálták kulacsukból — csakugyan abban a szokásos homoki helyett holmi bódító ital volt, melytől midőn a szegény ember megszédült, ledopták őt a kocsióról és elhajtották. Reggel amint bódultan fölebredt, tarisznyáján kívül mitsem talált — ugy hogy elmondhatta azt a régi viccet: Én vagyok-e a szántóval ember, vagy nem? Mert ha nem én vagyok, talátna egy tarisznyát: de

kedvesünk keblén és barátunk szeretetében, hir és gazdagságban, hisz a költő mondja:
Mig az ember boldog nem volt,
Addig meg nem halhat.

Hiába mondaná a komoly böles, hogy a mi után epedünk, nem fogjuk elérni; hiába figyelmeztetnek rög tanai, hogy a boldogság reménye, melyet vezérsillagunknak tartunk, nem a lelki nyugalom biztos révébe vezet, hanem mint a mocsárok lobogványá, süppedő talajra, kiapadhatlan tengerébe a családócsoknak.

Sokszor boldognak hisszük magunkat s nem jut eszünkbe, hogy egy véletlen romba dőnhet légyárainkat és akkor éreznünk nyugalmat, hogy a boldogság phantom, melyet hiába óhajtnak elérni, mint a gyermek a szívárványt, mert a mint közelebb érünk:

Eloszik, mint a buborék
S marad mi volt, a puszta lét.

Ha boldognak lehet embert nevezni e földön, — hol még az elemek is harcolnak egymással folyton, — ugy az boldog, kinek nincsenek vágyai, reményei, melyeknek megsemmisülésök kétségbejtenék.

Rátz István.

ha én vagyok — elvesztettem a kocsi-
lovat.

— **Kisfaludy Károly** és Irénje” ily című mű jelent meg a napokban Petérd (Prem) József tollából, Aigner Lajos kiadásában. Iradalmunk eddigelő csak egy két kisebb tanulmány foglalkozott a „Családok” s az „Iréne” szerzőjével, ki a magyar dráma s különösen a vígjáték alapítója. Petérd (Prem) József könyve az első terjedelmesebb mű, mely szorgu kritikával és számos új adattal rajzolja Kisfaludy Károly dramairó működését. A könyv nagy alakban nyolcz ivre terjedt Ára 1 frt.

— **Irodalom és művészet.** 1.) *Tub, és Parsch:* Magyar depalók zongorára 4 kézzel. — 2.) *Pirnitzer Frigyes* Budapestben megjelent és beküldött: „A zold hegyekből.” „Aus den grünen Bergen.” Keringő zongorára Reinprecht Alajostól; ára 1 frt. 3.) *Israel Bajnoka.* Emlékbeszéd Cromieux Isák Adolf fölött tartotta Dr. Kohn Samu, rabbi, a budapesti izr. hitközség szónoka. Ára 20 kr. — 4.) *A „Képes Családi Lapok.”* 11 és 12 füzeté változott tartalommal megjelent Meher V. kiadásában Budapestben s minden könyvkereskedés utján kapható füzetenkint 30 kron. — 5.) *Beküldött.* A magyar korona területén foglalkozó gazdasíték és erdeszek segély- és nyugdíj-egyesületének alapszabályai. Jövő alkalmammal közzöl, orgjuk. Az egylet elnöke: Bujavonics Sándor, országgyűlési képviselő.

— **Az „Ország-Világ” VII. füzeté** a következő tartalommal jelent meg: *Első férj özvegye.* (Elbeszélés.) Margittay Dezsőtől. A mi a közönséget mulattatja. *Liszka Belától Achatsvortli kastély.* (Képpel.) Mátyás király, vagy erős szer ható (című vígjátékából mutatvány.) Szász Károlytól. *Süvítő szárnym.* (Költmény.) Fejes Istvántól. *XVI századbeli epikák eszményei és művei.* Beothy Zsolttól. A színelasztó. (Kárczolat.) Vizváry Gyulától. *Bölynyék harca medvével.* (Képpel.) Mentő eszközök a tengeren. (Képpel.) Börtöneink és rabjaink. Dr. Rosenberg Lipóttól. A szent Gotthárd és az alpesi utak. (Képpel.) Az amerikai költészet története. Scossa Dezsőtől. A vándor család. (Képpel.) A szem ápolása. (Két ábrával.) Dr. Grossman Lipóttól. A király zergovadászatán. (Képpel.) Rodey Lucia Gréville Henrik regénye. (Folyt.) Utzai élet Kairóban. (Képpel.) Irodalom. Zene. stb. stb.

— **A káromkodás ellen.** A káromkodás rüt szokása a zágrábi tanuló ifjuság közt annyira elharapozott, hogy a horvát kormány inditatta érezte magát a következő korrendelet kibocsátására; Tapasztaltatott, hogy egy idő óta nem csupán a felnőttek, de az iskolás gyermekek is oly szitkokkal élnek, melyekben istent, a szenteket és keresztet káromolják. Kötelessége nemcsak az egyesnek, de a hatótagnak is, különösen pedig azon hatóságnak, mely az ifjuság nevelésére felügyelni tartozik, minden eszközzel oda hatni, hogy e rossz szokás, mely mindn jőzán emberben utálatot gerjeszt, s a nemzetnek szegényére válik, mielőbb kiirtassék. Ennélfogva felhivatnak a közégi előjárók, és iskolamesterek, hogy e szokásra kiváló gondot fordítsanak, az ifjuságot annak illetékeségére figyelmeztessék s a kihágókat a legpéldásabban büntessék meg.

— **A diphteritis** újabb gyógymódja. A „Nép. L.”-nak Ungvárról írják: Tek szerk. ur! Azon nagymérvő pusztítások, melyeket a roncsoló toroklob, toroklyk stb. hasonló betegségek főleg a gyermekek sorában okoznak, a közérdek szempontjából kötelességem tesz az alábbi köresetet közudomására juttatni. Öt éves leánykám dez. 4-én toroklyk és diphteritis-szimpptomák között megbetegedett. Volt azonnal orvosi segély s orvosi tanácsokmány. Gyermekemet menthetlennek nyilvánították s az halokölni kezdett. Ezen kétségbejő állapotban saját sugallatomra a következőt alkalmaztam: Egy körülbéli 5 literes vas fűző-lazák forró vizbe, mintegy asztoboros pohányri mennyiségig terpinin-szeszt öntöttem. A fazez szájból kijelő gőze, leánykám feislő testét, fejével lehajolva, anyja ölében oly módon hegyeztem el, hogy mindketten egy nagy lepedővel leboritva, a párolgó gőz által teljes mérvben átjartattak. Beteg leánykám mintegy 15 perc múlva köhécsélni kezdett, fűdökölési szüntek, lélekezete szabadabb lett, szóval gyermekem meg volt mentve. Gyermekem már egy hét óta napról-napra gyarapodik és ha reggelenkint még

rekedt köhögés mutatkozik, egy pár percze alkalmazott llyenmet párolgás nyomban feloszlalt a vézes anyagokat. Báró Salhausen Lipót.

— **Hereulesi erő.** Londonban, mint a „Sportsman” írja, oly althiba mutogatja urját, ki egy lovat fölvető fölment. Ez egy Joignerry nevű Francia, ki bámulatos dolgokat vegez. Ugyanis egész könnyűséggel labdázik nagy agyugolyákkal, majd lábscúfólónál fogva egy trapezbe kötött magát, ugy hogy fejle lefele nehány lábnyira függ a színpadtól, hogy a közönség mindennek láthassa. Ekkor egy pompásan felszerázott lovat vezetnek föl, melynek bőr hevederén két fogantyú van s hátán egy meglelt ember ül. Joignerry a két fogantyút megragadva, csupán izomerőjével nehány hüvelyknyire fölemeli a földről a lovat, s azt több másodpercig tartja a levegőben, aztán egy oly lassan mint fölemelte, ereszté le.

— **Öt koporsó.** Szatmárnémety Nyir-Gebe községben Mezey Károly ottani lakos özvegye a napokban torokfajást kapott. Gyermekével tormát reszeltett s azt kötétt a torkára azután lefeküdt. A nagyobb lányok fűzet raktak, hogy beteg edes anyjuk meg ne fázék. Este 10 órakor ok is lefeküdték, hanem előbb a kűrtől bedugták. Másnap reggel a négy szép leány, és egy fiúgyermek halva találta a szobában. Az edesanya csak elkábult a széngőtől. A nyakára kötött tormá mentette meg a megfulladástól. Öt koporsót vittek a temetőbe az egytelen hantól.

— **Az ellopott zsidó.** Tarnowtól nem messzire eső városkában közelebb vásár volt. A tarnowi szegényebb zsidók közül többen egy kocsiira pakolták fel magukat. Mind ott volt már a kis börze, csak Suppenchüssel Feivel hiányzott, végre ez is megérkezett, de nem kapott másutt helyet, csak a kocsiaraglyájához kötött kosárban. Búlt a szegény Feivel, de éjjel amint a tarnowi erdőn mentek keresztül, anélkül, hogy a többiek észrevettek volna, levágták. Az elszunyadt zsidó azt vette észre csak, midőn már két ember emeli kezdeté s „erőszakot” kiáltott. A tolvajok roz leket sejtve elejtették s elszaladtak s Feivel uramnak a vásárig kellett ezipelni kosarát.

— **Regényes zsidó leány.** Nagykárolyban S. . . . Janka, egy jómódu izrelita család csinos leánya beleszeretett Fátoly Lajos ottani cigányprimásba, s hogy a barna „hagedis”-nek felesége lehessen, áttért a keresztény hitre. Az esküvő az egész környékbeli Pharao ivadéok nagy részvéte mellett e napokban ment véghez Nagykárolyban.



DUNAGŐZHAJÓZÁSI TÁRSULAT

Pósta- és személyszállító hajóink

MENETRENDJE.

Pósta-hajómenetek:
Bajáról Budapestre: szombaton és kedden, reggeli 4 és fél órakor.
Bajáról Orsovára: szerdán és szombaton reggel 6 órakor.

Személyszállítóhajómenetek:
Bajáról Budapestre: naponként d. u. 3 órakor,
Bajáról Mohácsra: . . . esti 8 . . .

Üzleti tudósítás.

Baja, 1880. márczius 20-án

Buza	13 50
Zab	7.—
Bab	10.—
Árpa	8.—
Rozs	10 50
Köles	7 25
Kukoricza	7 50

Az árak 100 kilogr. után.

Felolts szerkesztő:
Dr. BARTSCH SAMU.
Kiadó-tulajdonos:
NÁNAY LAJOS.

GARRETT R. és FIAI

két arany erremel
és más díjjal lettek kitüntetve.

Fűgynök KOTZÓ PÁL gépész mérnök
Budapest, üllői út 18. szám alatt,

sajánlja

Szeretőgépét, melyek világhírűek, Magyarország viszonyainak megfelelően átalakítva, leszállított áronok;
Gősmozonyait, fa és szén, valamint szalmafüttőhez, kétszer oly nagy munkaképességgel, mint a négyes löcrészán, kevés tüzelőanyag-fogyasztással által fűtnek ki;
Cséplőgépét, ugyan átalakítva, nagybított rosta-fűléttel, nagy munkaképességgel, tiszta cséplőre;
Rostát, minden gabonamélt tisztításához, valamint
Üzögrostákat; továbbá:
Arató és kaszállógépet,
Fűgynyújtó és légnagyoszeplőt, angol vagy amerikai rendszerben, üllői úti szűkeket vagy a néküli szűkeket vagy szállíthatók;
Szánygajtót, angol és amerikai rendszerben;
Különféle rostát;
Malmait-készítő gépet.
Kalmait stb.

1878-ban száz éves fennállása ünnepélyét ülte,

